

Trong bài phát biểu tại Hội nghị tập huấn công tác kế hoạch và quản lý, Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Quản lý Nguyễn Quân đã nêu những quan trọng nguyên tắc và biện pháp thực hiện trong nhiệm vụ công tác kế hoạch của Bộ Kế hoạch và Quản lý.

Tia Sáng lược trích những nội dung chính của bài phát biểu có ý nghĩa do Tia Sáng thực hiện.

Nói một cách khái quát, nhiều năm trước, chúng ta làm kế hoạch Kế hoạch và Quản lý theo cách "từ dưới lên", bây giờ cần ngược lại làm "từ trên xuống".

Trong nhiều năm qua, tính khả thi của kế hoạch Kế hoạch và Quản lý của chúng ta còn thấp do nhiều nguyên nhân. Trước hết là do chúng ta, tầng lớp lãnh đạo cấp chuyên viên, nhận thức không đầy đủ vai trò quan trọng của công tác kế hoạch Kế hoạch và Quản lý, chưa thực sự đầu tư công sức vào công việc này; mặt khác, hầu hết chúng ta chưa có thói quen bài bản về công tác xây dựng kế hoạch, nên chỉ làm theo cảm tính, kinh nghiệm. Về khách quan, do quá trình chuyển đổi, vì cách làm kế hoạch theo cơ chế kế hoạch hóa, hành chính hóa, đã hình thành nếp làm kế hoạch một cách nhàn tẻ, năm nào cũng như năm nào, cứ thêm một phần trăm vào kế hoạch năm trước là thành kế hoạch năm sau, không xuất phát từ thực tiễn, từ chiến lược phát triển kinh tế xã hội, từ đánh giá kết quả của các chương trình, dự án và các năm trước... Chỉ làm ỉu khái niệm vậy, cứ bao nhiêu làm bấy nhiêu, không có tầm nhìn dài hạn.

Chính cách làm kế hoạch Kế hoạch và Quản lý như vậy là một trong những nguyên nhân dẫn đến hiệu quả hoạt động Kế hoạch và Quản lý của chúng ta không tăng xứng với ngân sách nhà nước đã đầu tư.

Cần có cơ chế xây dựng kế hoạch Kế hoạch và Quản lý

Hàng chục năm nay, hàng năm Quốc hội và Chính phủ dành 2% ngân sách nhà nước cho Kế hoạch và Quản lý. Những thực sự cấp bao nhiêu Bộ Kế hoạch và Quản lý không có tham gia vào quá trình quyết định. Và từ "cái bánh ngân sách" cấp cho Bộ Kế hoạch và Quản lý thì "chia" theo kinh nghiệm và thông lệ, không có tiêu chí, quan trọng nhất quán. Gần đây, chúng ta phi thực hiện bằng cách ưu ái quy định trong Luật Kế hoạch và Quản lý, và đã từng nhất vì Bộ Kế hoạch và Quản lý (Kế hoạch và Quản lý), Bộ Tài chính là không Bộ, ngành, địa phương nào có thể xin "cái bánh" 2% đó, nói khác đi, từ nay Bộ Kế hoạch và Quản lý có quyền xuất sắc chi, từ chi ngân sách Bộ Tài chính, Bộ Kế hoạch và Quản lý làm công tác phân bổ và xây dựng dự toán ngân sách hàng năm cho Kế hoạch và Quản lý và sẵn sàng xin lý những gì làm không đúng, không hiệu quả. Trong "cái bánh" đó, chúng ta phi giảm dần từ chi cho dự phòng xung mục hợp lý (trước năm 2010, từ chi này dao động trong khoảng 11-15%; từ năm 2011, từ chi đó tăng nhanh, năm 2013 là 28%, và năm 2014 là trên 32%, chiếm 1/3 ngân sách dự phòng quốc gia, khoảng 6.500 tỷ đồng). Bởi vì chi dự phòng nhiều như vậy, chúng ta không còn ngân sách dành cho đầu tư phát triển và chi sản xuất khoa học, cùng các hoạt động Kế hoạch và Quản lý khác, trong khi Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt nhiều Chương trình Kế hoạch và Quản lý quốc gia từ năm 2020, trong đó có các chương trình lớn, có tầm quan trọng cấp quốc gia và lớn. Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Quản lý Bùi Quang Vinh cũng đã từng nhất vì kinh nghiệm của Bộ Kế hoạch và Quản lý là từ nay từ năm 2020, từ chi 2% ngân sách nhà nước cấp cho Kế hoạch và Quản lý sẽ chi chuyển theo cơ cấu 15% dự phòng, 55% cho chi sản xuất và 30% cho đầu tư phát triển, trong đó từ chi vốn đầu tư phát triển gia Trung ương và địa phương là 60/40; vốn sản xuất khoa học gia Trung ương và địa phương là 75/25. Nếu không mở bỏ từ chi như vậy thì vốn sản xuất Kế hoạch và Quản lý, trong đó có vốn đầu tư cho các nhiệm vụ Kế hoạch và Quản lý cấp quốc gia ngày càng tăng dần, trong khi đầu tư khoa học ngày càng tăng, các dự án ngày càng nhiều, nhu cầu lớn và hiệu quả thực hiện các chương trình quốc gia, chương trình trọng điểm.

Dự án "Thử nghiệm và chuyển đổi chip, thẻ, thẻ RFID và xây dựng hệ thống ứng dụng" là dự án có kinh phí lớn nhất của Bộ Kế hoạch và Quản lý trong 50 năm qua. Chip SG8V1 (trong nh), một sản phẩm của dự án, đã từng mini hóa thành công vào đầu năm 2013. Sản phẩm hàng loạt xuất bán từ 150.000 con.

Trong việc xây dựng kế hoạch Kế hoạch và Quản lý, có hai việc trọng tâm mà Bộ Kế hoạch và Quản lý phải hết sức quan tâm và phải làm tốt, đó là xây dựng kế hoạch chi đầu tư phát triển và chi sản xuất khoa học.

V u t phát trin, trong hai nm va qua, B ã yêu cu V K hoch tng hp phi phân loi các d án u t phát trin do các b, ngành, a phng phê duyệt theo ba danh mc: Loi mt là danh mc các d án u t c u tiên. ó là các d án phù hp vi chin lc, quy hoch, k hoch phát trin KH&CN ca quc gia và ca các B, a phng (tiêu chí 1) ng thi ã c phê duyệt theo úng quy nh ca Nhà nc (có ch trng u t, có quy t nh phê duyệt ca cp có thm quy n là B trng hoc Ch tch UBND các tnh, thành ph) (tiêu chí 2). Loi hai là danh mc các d án áp ng c tiêu chí 1 nhng còn cha áp ng c y tiêu chí 2 (có th mi có quy t nh v ch trng u t, hoc mi có ngh quy t ca HND mà cha có quy t nh phê duyệt ca các cp có thm quy n, có th c hoàn thin h s trong thi hn cho phép). Loi ba là danh mc các d án u t do B, ngành, a phng xut nhng không áp ng c tiêu chí 1 (k c ã làm y th tc phê duyệt), ngh B KH&T không b trí vn u t.

Hng nm chúng ta phi làm vic vi các B, ngành, a phng sàng lc, chn ra các d án thuc ba danh mc nêu trên, B KH&T cn c vào ó s b trí vn cho các d án theo th t u tiên t danh mc loi mt n danh mc loi hai, và kiên quy t không b trí danh mc loi ba, k c còn tha vn.

V vn chi cho s nghip khoa hc, u tiên s mt là chi lng và hot ng b máy, nhng cn phi da trên s biên ch mà các cp có thm quy n ã giao ch không phi là con s biên ch o do các a phng và B, ngành t quy t nh. Mun vy chúng ta phi nm tht chc mc chi thng xuyên cho các n v s nghip KH&CN ca các B, ngành, a phng trên c s biên ch B Ni v ã giao t nm 2003, có tính n mt s n v mi thành lp hoc mt s n v c giao thêm chc nng, nhim v theo Quy t nh ca Th tng Chính ph. Nu không chúng ta s phi dành quá nhieu kinh phí s nghip khoa hc chi thng xuyên cho các vin, trung tâm nghiên cu..., không còn ngun chi cho các nhim v nghiên cu, ng dng các cp.

Gii pháp thc hin

B KH&CN xut c cu chi, t l chi 2% ngân sách nhà nc dành cho khoa hc B Tài chính, B K hoch và u t cn c phân b và xây dng d toán ngân sách hng nm cho KH&CN và s kin ngh x lý nhng ni làm không không hiu qu.

T trc n nay, chúng ta làm k hoch theo kiu hành chính, tc là mi nm B KH&CN có công vn hng dn xây dng k hoch gi các B, ngành, các a phng, và yêu cu các B ngành, a phng báo cáo theo úng vi nhng chng mc mà chúng ta ã hng dn. Sau ó chúng ta ch tng hp li nhng xut ca h báo cáo vi B Tài chính và B KH&T. Con s trình Quc hi phê duyệt là bao nhieu chúng ta hu nh không c thông báo trc và phi chp nhn s ã ri. Nhng thc hin quy nh mi ca Lut KH&CN 2013, bt u t nm 2016, chúng ta phi làm theo phng thc mi. Trên c s hai ngun vn trung hn v u t phát trin và s nghip khoa hc c Chính ph giao, B KH&CN s tho lun và giao cho các B, ngành, a phng mt hn mc vn trung hn KH&CN. Chng hn nh B Công Thng phi c bit là trong nm nm ti h s c giao vn u t phát trin nâng cao nng lc cho các vin, các trung tâm nghiên cu ca B là bao nhieu? Vn s nghip khoa hc giao cho h bao nhieu? Trong ó chi thng xuyên và chi nhim v cp B, cp c s là bao nhieu? Trên c s ó, B Công Thng ch ng phê duyệt các nhim v hng nm trong mc khung c giao. B KH&CN tng hp k hoch ca các B, ngành, a phng báo cáo B KH&T, B Tài chính. Vi cách làm nh vy, chúng ta mi khc phc c cách làm th ng trc ây, dn n tình hung phê duyệt quá nhieu nhim v mà không có ngun vn áp ng, vt quá kh nng cân i ngân sách, thm chí không có tin chi cho nhng d án, công trình trng im trong khi li phân b kinh phí cho các nhim v không thc s cn thit, dàn tri, kém hiu qu.

Nhóm các nhà khoa hc ca Vin Công ngh V tr (Vin Hàn lâm KH&CN Vit Nam) ch to thành công Pi Dragon, v tinh nhân to siêu nh u tiên ca Vit Nam có nhim v chp nh Trái t, o c mt s thông s v tinh và môi trng bi các cm bin gn trên v tinh và th nghim thông tin liên lc vi mt t.

làm c công tác k hoch nh th, hng nm trc k k hoch V K hoch tng hp phi cùng các v chc nng có liên quan ca B n làm vic vi V qun lý KH&CN, V K hoch (Tài chính) ca các B, các s KH&CN, s K hoch u t ca các tnh, yêu cu h trc ht phi cung cp nhng s liu v kt qu hot ng KH&CN ca nm trc,

sn phm ca các tài, d án là gì... tng s biên ch thng xuyên, s d án u t phù hp vi quy hoch, chin lc ã c cp thm quy n phê duy t, các d án ó cn bao nhiêu tin, gii ngân nm nm hay ba nm, mi nm cn bao nhiêu... Báo cáo k hoch ca các B, ngành, a phng phi da trên c s tính toán khoa hc, có s liu thng kê, trung thc. Trên c s ó, chúng ta mi có th tng hp li xây dng c mt k hoch có tính kh thi, nu không s dn n tình trng ch cn ít chúng ta li giao nhiu và ngc li, buc chúng ta phi iu chnh k hoch.

Có th nói mt cách khái quát, nhiu nm trc chúng ta làm k hoch KH&CN theo cách "t di lên", các B, ngành, a phng c xây dng k hoch không cn bit là mình có bao nhiêu tin. Ri B KH&CN tng hp li, chuyn sang B Tài chính, B KH&T, sau ó c phân b bao nhiêu thì s dng by nhiêu. Bây gi cn làm ngc li - "t trên xung", ngha là B KH&CN xut c cu, t l chi ngân sách KH&CN B KH&T và B Tài chính làm cn c phân b, thông báo tr li ta bit nm nm ti và tng nm tip theo toàn ngành s c giao "hn mc" kinh phí bao nhiêu cho các chng trình, d án. Sau y các n v chc nng ca B s làm vic vi các B, ngành, a phng, yêu cu h xây dng k hoch úng vi phng hng, mc tiêu, nhim v nm nm và hng nm ca B, ngành, a phng mình trong khuôn kh "hn mc" kinh phí c giao. T ó B s phê duy t tng mc u t phát trin, tng mc s nghip khoa hc ca h trong nm nm và hng nm.

Theo tisang.com.vn